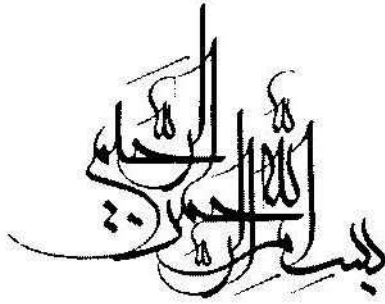

سید مرتضیٰ الدین محمد یزدی

تالیف:

دکتر سید محمد باقر کمال الدینی

عضو هیات علمی دانشگاه پیام نور

نشر کمال

۱۳۹۳

سرشناسه	کمال‌الدینی، محمدباقر، ۱۳۴۵ -
عنوان و نام پدیدآور	سیدرکن‌الدین / مولف سیدمحمدباقر کمال‌الدینی.
مشخصات نشر	یزد: نشر کمال، ۱۳۹۲.
مشخصات ظاهری	۱۰۲ص.
شابک	۹۷۸-۹۶۴-۹۱۱۹۱۶۸:
وضعیت فهرست نویسی	فیا:
یادداشت	کتابنامه به صورت زیرنویس.
شوع	سیدرکن‌الدین محمد (ع)
موضوع	امامزاده‌ها -- ایران -- یزد
شوع	یزد(استان) -- سرگذشتنامه
رده برسی کنگره	۱۳۹۲ ۸۴۴ ی/ ۲۶۴/VBP:
رده بندی دربی	۲۹۷/۷۶۷۶:
شماره کتابشناسی	۳۲۲۷۸۲۵:

سیدرکن‌الدین محمد یزدی

- ❖ ناشر: انتشارات کمال
- ❖ طراح: مولف
- ❖ نوبت چاپ: اول
- ❖ شمارگان: ۱۰۰۰
- ❖ شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۹۱۱۹۱۶۸:
- ❖ قیمت: ۹۰۰۰۰ ریال
- ❖ چاپ: دارنجهستان - تهران

فهرست مطالب:

۵	چکیده:
۹	مقدمه:

فصل اول:

کلیات

۱۳	۱-۱- درباره وقف:
۱۶	۲-۱- بنیان در قرن ۷ و ۸ هـ:
۱۷	۳-۱- سادات عربی:
۲۹	۴-۱- امامزاده جعفر:

فصل دوم:

شرح حوال سید رکن الدین

فصل سوم:

شرح حوال سید رکن الدین

۵۰	۱-۳- مسجد جامع یزد:
۵۲	۲-۳- موسسه وقت و ساعت (شامل: مدرسه رکنیه، روضه خا، کتابخانه، داروخانه و ..):
۶۰	۳-۳- مسجد محله گودال مصلی:
۶۱	۴-۳- جاری ساختن آب وقف آباد:
۶۲	۵-۳- سایر ابنیه و آثار سید رکن الدین:
۶۳	۶-۳- فرزندی فرزانه به نام سید شمس الدین:
۶۶	آثار خیر سید شمس الدین:

فصل چهارم:

اوضاع فعلی و آثار موجود بقعه سید رکن الدین و سید شمس الدین

فصل پنجم:

درباره جامع الخیرات سید رکن الدین و سید شمس الدین

۹۰	بخشی از مقدمه جامع الخیرات:
۹۰	نمونه ای از سجلات جامع الخیرات:

نام برخی محلات مختلف و آبادیهای پیرامون یزد و ... در جامع الخیرات که دارای ارزش

تاریخی و جغرافیایی است: ۹۱

بحثی در ارزش و اهمیت جامع الخیرات: ۹۲

فصل ششم:

نتیجه گیری

فهرست منابع و مآخذ ۱۰۱

www.ketab.ir

چکیده

امیر سید رکن الدین ابوالمکارم محمدبن قوام الدین محمدبن نظام
الحسینی یزدی، میراث‌داران ابوسعید - متوفی به سال ۷۳۲هـ.ق. اندیشمند،
قاضی، عالم دینی و صاحب موقوفات بسیار ارزشمند و فراوان از قبیل:
مسجد، حمام، کاوانسرا، مدرسه، صدخانه، بازار، داروخانه، کتابخانه و ..
در یزد و اطراف است که همه تاریخ‌ریزان از این اندیشمند بزرگ اسلامی
و بانی خیر به نیکی یاد نموده و او را صاحب کرامت فراوان دانسته اند.
آثار خیر سید رکن الدین آنچنان عظیم و پرشماره است که به راستی
انسان معاصر را دچار شگفتی و حیرت می‌سازد. از جمله ساختمان
صدخانه او یکی از شاهکارهای علم نجوم و زمان‌سنجی بوده است. با
ای بسیار دقیق و ظریف عمل می‌نموده است. همچنین امروز گنبد سید رکن
الدین که بر مزار او قرار گرفته است، از شاهکارهای معماری یزد و ایران
به حساب می‌آید. -

جامع الخیرات سید رکن الدین و سید شمس الدین که پس از وقفنامه ربع رشیدی یعنی در نیمه اول قرن هشتم نوشته شده است، علاوه بر اینکه شامل فهرست موقوفات این پدر و پسر بزرگوار است، از نظر تاریخی، اجتماعی، هنری و ادبی نیز درخور تأمل و دارای ارزش و اهمیت ویژه‌ای است و به عنوان اولین متن مستقل درباره یزد و توابع یزد به حساب می‌آید.

در این نقشه از تأسیس و وقف اماکنی مثل: دارالسیاده، دارالحديث، خانقاه، رباط، دارالشفاء، مدرسه، داروخانه، کتابخانه و... سخن رفته است. همچنین از حیث ذرات مختلف یزد و نیز اسامی آبادیهای پیرامون یزد و... بسیار حائز اهمیت است.

وقفنامه جامع الخیرات که در اصل زبان عربی و قبل از سال ۷۳۳ ه. ق. نوشته و در سالهای ۷۳۳ تا ۷۴۸ به امضاء بزرگان و علما و بزرگان زمان رسیده است، چندین سال پیش به هنگام خرابی بردن دیواری قدیمی در عزآباد رستاق که محل سکونت ساداتی از نوادگان سید رکن الدین است، پیدا شده و اکنون توسط یکی از افراد این خاندان نگهداری می‌شود. مرحوم وزیری از روی این نسخه در سال ۱۳۶۶ ه. ق. نسخه‌ای برای خود

نوشته که هم اکنون در کتابخانه وزیری یزد موجود است و در سال ۱۳۴۱ ه.ش. در تهران به چاپ رسیده است. از روی نسخه اصلی نیز در سال ۱۳۴۲ ه.ش. عکسی برای کتابخانه مرکزی دانشگاه تهران تهیه شده که هم اکنون در آنجا موجود است.

www.ketab.ir

مقدمه :

سپیش خداوندی را که بندگان مخلص خود را برای استحکام پایه‌های نیکی توفیق داد، ایجاد مراکز نیکی و خیرات به آنها الهام فرمود. قواعد کارهای شایسته را بر قوانین بخشش و احسان را به دست مؤمنان برقرار کرد و از راه کوشش‌ها و پسندها آنها، نیکی‌ها را در میان مردم رواج داد. از برکت آثار آنها، جود و کرم خود را در میان خلق منتشر ساخت و در پرتو کارهای نیک آنها، موجودات را تازه نگاهداشت تا در پناه نعمت‌های او در آسایش تمام زندگی نمودند و با بخشش بسوی خود، دیگران را متنعم ساختند. اینها برگزیده از بین انسان‌ها هستند که به هدایات خدای دانا مخصوص گشتند، زیرا کوشش آنها بر این بود که احتیاجات مردم را برآورده سازند. (سید رکن الدین، مقدمه جامع الخیرات)